

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

גב.

עין משפט
נר מצוה

(א) ב"ק סא, ע"ש, (ב) ע"פ
היטב חוס' חולין נד: ד"ה
בסלע, (ג) ב"ק סא, (ד) ג"ר
הרא"ש רבה, (ה) [חוספ'
פ"ג, (ו) ר"מ מ"ו, (ז) [שם,
(ח) ר"מ מ"ו, (ט) כלים פ"ב
[מ"ז ע"ש, (י) [ע"ב,
(יא) [שם, (יב) [שם, (יג) ד"ה
ע"ק לפי ד"ה ושר,
(יד) [ע"ב].

מוסף רש"י

רש"י. לשון זול (ע"ד דה).

שמונה פונדיונות. שמות כשאר אונאה: **בכריס.** שיש שם שולחני **עד כדי** שיראה לשולחני: **בכפריס.** שאין שם שולחני: **עד ערבי** **שבתום.** שבה להוילאה ערבי שבת לסעודה שבת או ידע אם יוכל להוילאה ויקבלה ממנו: **ואם היה.** הנותן מכירה: **אפילו לאחר**

תנא דידן קחשיב מלמטה למעלה. דאין אונאה עד ד' איסרין ולא עד בכלל דבד' איסרין יש אונאה דגממלא אמרינן מאן תנא טלית ר"ש היא דלמך ח' פונדיונין היוין אונאה: **ותנא ברא** קחשיב מלמעה למטה. אי גרסינן בצרייתא עד כמה אתי שפיר דחשיב מלמעלה למטה וסבר עד ועד בכלל אבל אי לא גרסינן עד לא היה לריך למימר דחשיב מלמעלה למטה אלא כמשמעו כמה היא אונאה ד' איסרין ואגב דקאמר לתנא דידן מלמטה למעלה נקט לתנא ברא מלמעלה למטה:

עשיק דגביר. ור"מ המינח נתאנה לוקח נתאנה מוכר מאי איכא למימר והמינח כסות פירות מאי איכא למימר וי"ל דלא פלוג רבנן ועי"ל דעיקר הטעם היו סלע כיון דלא סגי לא ממיל:

ור"א קתני עד רביעי. ואע"ג דרובע מצי למיהו נמי רובע דינר כדתנן בפ"ק דכרייתות (דף טז ב) דו דיוס עמדו ברבעמיס והיינו רובע דינר כדפי' התם וכן אמרינן התם גר שנתגייר לריך שפירש רובע לקינו מ"מ אי מיירי הכא ברובע דינר ה"ל למייתי רביעי דלא נטעי ברובע שקל:

אמר אביי פחתה סלע יותר מכדי אונאה איסר אסור להוציא. פ"ש"י ציפה וא"ת פשיטא ורבא נמי שהקשה אפילו משהו נמי היה לו להקשות אפי' כדי אונאה נמי וי"ל דמיירי אפי' צדעמו להחזיר האונאה אסור כיון דהמקח טעות הוא אבל כדי אונאה מותר להוילאה ציפה ובלבד שיחזיר האונאה אם יתבענו הנה קודם שיראה לשולחני ומותר כיון שהמקח מתקיים ופחות מכדי אונאה מוכרה ציפה אפילו אם אין דעתו להחזיר אונאה משום דאוי לאלתר מחילה רבא אמר פחתה איסר לדינר אסור להוילאה ציפה אם אין דעתו להחזיר משום דהוי אונאה כר"מ ועוד יש לפרש אמר אביי כו' אסור להוילאה אפילו בשויה וסבר כמ"ד בסמוך יתר על כן יקוף אבל פחות מאיסר שרי דלהפסד מרובה חששו ולא להפסד מועט ורבא דקאמר אפי' משהו נמי לית ליה האי סברא ומצי נמי סבר רבא צין כמ"ד יקוף צין כמ"ד יקיים: **יתר** ע"ב בן יקוין. ולא ימכרנו לתגר מצי נמי קאי אפחתה יתר מכדי אונאה וה"פ אפילו ע"מ לנוקבה לא ימכרנו לתגר ולחרס אבל לאחרים ימכור על מנת לנוקבה ולמ"ד יתר על כן יקיים לא ימכרנה לתגר לא קאי אלא אצסקל עד שקל דלמך פחתה יותר משקל והתקניה

אשמונה פונדיונות שני פונדיונים לדינר עד מתי מותר להחזיר בכרכים עד כדי שיראה לשולחני בכפרים עד ערבי שבתות: אם היה מכירה אפי' לאחר שנים עשר חדש מקבלה הימנו ואין לו עליו אלא תרעומת יונתנה למעשר שני ואינו הושש שאינו אלא נפש רעה: **גב' ורמינהי** עד כמה תהא הסלע חסירה ויהיה בה אונאה אמר רב פפא לא קשיא (ט) תנא דידן קא חשיב (ט) מלמטה למעלה תנא ברא קא חשיב (ט) מלמעלה למטה מאי שנא בסלע דפליגי ומאי שנא במלית דלא פליגי אמר (ט) רבא מאן תנא מלית ר"ש היא אביי אמר מלית עד שתות מחיל איניש דאמר איניש עשיק לגביך ושוי לברסוך סלע כיון דלא סגי ליה לא מחיל גופא (ט) עד כמה תהא הסלע חסירה ויהא בה אונאה ר"מ אומר ארבעה איסרות איסר לדינר ר' יהודה אומר ד' פונדיונות פונדיון לדינר ר"ש אומר שמונה פונדיונות שני פונדיון לדינר יתר על כן מוכרה בשויה יעד כמה תיפחת ויהא רשאי לקיימה בסלע עד שקל בדינר עד רובע פחות מכן איסר אסור (להוציא) (ט) הרי זה לא ימכרנה לא לתגר ולא לחרס ולא להרג מפני שמרמין בה את אחרים אלא יקבנה ויתלנה בצואר בנו או בצואר בתו אמר מר בסלע עד שקל בדינר עד רובע מאי שנא בסלע עד שקל ומאי שנא בדינר עד רובע אמר אביי ומאי רובע דקתני נמי רובע שקל אמר רבא דיקא נמי דקא תני רובע ולא קתני רביעי ש"מ למה ליה למתלייה לדינר בשקל מלתא אגב אורחיה קמ"ל דאיכא דינר דאתי משקל מסייע ליה לר' אמי דא"ר אמי דינר הבא משקל מותר לקיימו דינר הבא מסלע אסור לקיימו: פחות מכן איסר אסור (להוציא): מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר פחתה סלע יותר מכדי אונאה איסר אסור אמר ליה רבא אי הכי אפילו משהו נמי אלא אמר רבא פחתה סלע איסר לדינר אסור וסתמא כר"מ תנן התם (ט) סלע שנפסלה והתקניה שיהא שוקל בה משקלות טמאה עד כמה תיפחת ויהא רשאי לקיימה לסלע שני דינרים פחות מכן יקוף יתר על כן מאי אמר רב הונא פחות מכן יקוף יתר על כן יקוף רבי אמי אמר פחות מכן יקוף יתר על כן יקיים מיתיבי יתר

דלא מצי להווי אלא עד חליו ודינר עד רובע משחסר ועמד על פחות מרובע לא יקיימו דלתי לאפוקיה ברובע: **פחוס** מאן איסר אסור. לקמיה מפרש: לא ימכרנה. זו שאמרו אסור לקיימה לא התירו לו שימכרנה צדמיה לא לתגר: ולא לחרס. אדם חסר: ולא להרג. רובא: שמרמין בה אם אחרים. ומיראה יקבלה מידם ציפה: **רובע שקל.** מטבע קטן של חצי דינר והוא הקרוי בגממלא סלע מדינה: **למה ליה למתלייה לדינר בשקל.** לימא דדינר עד חצי זוז: **דאסי משקל.** אם פחתה השקל עד חליו ונעשה דינר: **מוסר לקיימו.** ולהוילאו דדינר: **דינר הבא מסלע אסור לקיימו.** אפי' להוילאו דדינר דמתוך שהוא צא ממתבע עבה ורחבה טועין בו לאמדו בשקל ואתי לקבולי בתורת שקל: **מאי קאמר.** הא ליכא למימר פחות מוכן דלם עמד סלע על פחות משקל או אם עמד דינר על פחות מרובע איסר אסור לקיימו דמאי איריא איסר אפילו משהו נמי דהא אמר בסלע עד שקל ומו לא: **יתר מכדי אונאה.** לר"מ כדאית ליה לרבי יהודה כדאית ליה: **אסור.** להוילאה ציפה: **טמאה.** מקבלת טומאה מעתה שהרי עשה כלי: **יקוף.** יחתכנה לשנים דלתי לאפוקיה בשקל: **יתר על כן יקיים.** דלגבי סלע מוכרה פחתה ולא מחליפה בסלע: **יתר**

ע"א א מ"י פ"ב מהל'
מכירה ה"י י סמג
לאין קע טו"ש ח"מ ס'
רב סע"י טו:
ע"ב ב ג מ"י שם ה"י יא
[וה"ל ין ועין במגיד
משנה טו"ש שם סע"י ח':
פ ד מ"י פ"ד מהל'
מעשר שני ה"י יו:
פא ה ר ז מ"י פ"ז מהל'
גינה ה"ל ד [וה"ל ה]
סמג ע"ש עב טו"ש ח"מ
ס' רב סע"י יח:
פב ה מ"י פ"ט מהל'
כלים ה"י י:
פג ט י מ"י פ"ז מהל'
גינה ה"ל ה: